

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 5

urn:nbn:de:bsz:31-103771

3, 5, 1. *MEDIAM CYDNEVS*) Omnes scriptores & geographi testantur Cydno mediam diuidi Tarson. Rhemmius Palaemon:

Flexilis & Cydneus, dirimit qui flumine Tarson.

Et Dionysius interprete Auieno:

Cydneus idem media discernit mania Tarso.

Cydnum supra descripsimus, eiusque egelidos liquores, hoc est frigidissimos esse monuimus. vnam tamen affectis & podagricis salutarem, infestam Alexandro & οὐμψιθηνδε, vt philosophi loquuntur, quod sudore madens & toto corpore incensus in gelidissimum amnem insiliret, quæ cuius exitiosa est, quando calor & frigus summis inter se viribus decernunt, & corpus veluti in medio positum ad exitium vrgent. spasmus enim & neruorum rigor stuporque inde existit, id quod Galenus ex ea causa euenisse tradit. An Cydneus regibus fatalis est? Nam & Fridericus Ahenobarbus, maximus Imperator, eodemmersus, periisse fertur: quamquam alii in Armenia haustum Serra flumine, alii Salepho, alii Fararo, alii Ferro, alii Cydnum eundem fluuium esse in Cilicia putant, sed aliis atque aliis nominibus affectum. Exstat nobile Bidermanni nostri epigramma lib. 2. epigr. 91. de Friderici Ahenobarbi Imperatoris interitu, etiam Cydno hausti: *Cum Suenas traheret &c.*

Vnda fuit gelido quæ Cydni fluxerat alues,

Iam dudum in magnos vnda maligna duces.

Obfuit illa olim Pellæo (vt fertur) alumno,

Membra ibi cui subito diriguere gels.

Nunc idem peperit Friderico funera Cydneus,

Obruit incautus quem violentus aquis.

Parcere debuerat Friderico Cydneus eunti,

Sat cito mersisset, cum rediturus erat. Raderus.

De Cydno mediam Tarson interfluente vide citatos supra 3, 4, 8. quibus adde Iustinum 11, 8, 3. & Willermum Tyrensem 3, 18. Hanc urbem intersectat Cydneus amnis. Alexandri morbum describunt præter Plutarch. in Alex. 29. Iustin. 11, 8. Orofius 3, 16. & Valer. Maxim. 3, 8. f. Arrian. 2, 1, 24. scribit Aristobulum tradere, Alexandrum præ nimio labore in morbum incidisse. Diodorus morbi mentionem facit, non causa. Lucianus præ de domo cum pluribus consentit: *Alexander quidem expetuit in Cydno lauari, cum & pulchrum & limpidum conspexisset hunc fluuium, & tanto profundum, & leuiter concitatum, & natatu incandens, & aestiuo tempore frigidum: adeo ut etiamsi manifestus ipsi fuisset morbus, quo hinc laborasset, videatur mihi non fuisse ab hoc lauacro sibi temperaturus.* De Cydni frigore, & quomodo Alexandro nocuerit, ad medicæ disputantem Mercurialem Var. Lect. 4, 2.

CILICIÆ ORAM) Aperiuntur causa ob quas inæstuarit Alexander, regionis ingenium, tempus anni, & itineris labor. amplius enim quindecim millia. ria nostratia nunquam intermisso cursu confecit, vt Tarsum incensam occuparet & seruaret. de aestu Ciliciæ Solinus cap. 38. à Ciliciæ finibus Asiaticum limitem despicit (Taurus) quantum meridiem videt, sole aestuat. Properabat Alexander à septemtrione ad meridiem. Iam si tota illa pars meridiana calet, quis aestus erit aestate? & quis ipso meridiem diei, quæ omnia coniungit Curtius cum scribit. *tunc aestas erat, cuius calor &c. & diei feruidissimum tempus* (quæ vox non placet Modio: Aldus tamen, & Florentinus, & reliqui etiam vetustissimi codices omnes eam seruant) *exceperat.* nam ita Modianus liber, reliqui omnes *tempus exceperat*, ex ingenio Curtii est, *feruidissimum exceperat*, Raderus. Palatinus primus habet *tempus exceperat*, reliqui Mss. *tempus exceperat*. ego illam lectionem meliorem arbitror. Simile est in Dione lib. 40. vbi de Crassi pugna cum Parthis: *quippe media aestate, atque in meridiem id febat.* Confer

fer & Liviū 44, 36, 1. De Cilicia vide Reinecc. tom. II. pag. 71.

3, 5, 2. *CULTVS CORPORIS*) Raderus hæc accepit de vestitu, quod ego secus puto. nec enim si talis fuisset cultus, ad eum ostendendum opus esset *veste deposita. cultus corporis* hic intelligitur, quod alias *cura*, & *curare corpus* dicitur: quemadmodum vberius in Indice, quo hæc talia congerimus, exponitur.

DESCENDIT IN FLUMEN) Negant tamen natære sciuisse, memoraturque apophthegma eius, quo cum flumine opposito prohiberetur hostem aggredi, exclamauerit, *ô me pessimum, qui natære non didicerim!*

3, 5, 5. *IN IPSO IMPETV*) Vere M. Tullius de Orat. lib. 3. c. 2. *fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes nostras contentiones, quæ in mediis sepe spacio franguntur & corrumpunt, & ante in ipso cursu obruuntur, quam portum conficere potuerunt.*

NON IN ACIE SALTEM) Quæ mors viro & rege digna præ illa *obscura & ignobili* ut vocatur mox 3, 5, 10. potuisset exclamare Alexander quod Hippomedon apud Statiū 9, 506.

- - - *stitione (pudet!) Mari inclite merges
Hanc animam? segnesque lacus & stagna subibo
Cens pecoris custos; subitis torrentis iniquis
Interceptus aquis? adeone occumbere ferro
Non merui?*

Pertinet huc & querela *Æneæ*, quem ita loquentem inducit Virg. *Æn.* 1, 98.

- - - *ô terque quaterque beati,
Quis ante ora patriam, Troia sub manibus altis,
Contigit oppetere!*

Albert. Aquensis hist. Hierof. 3, 4. de Godefrido: *remiſcens multorum suorum infu-
gnium factorum, & de omni periculo se adhuc nobilitate ereptum, nunc vero vili morte à
eruenta bestia se suffocari dolens.* Scelerunt idem Numantini à Scipione circumfessi,
orantes prælium, ut tanquam viros occideret. Florus 2, 18, 13. qui auctor 3, 20, 14. prælio
inuentam mortem dignam viris & 4, 1, 13. pulcherrimam appellat. Igitur Imp. Alexan-
der apud Lamprid. cap. 62. *lætatus est, quod sibi mortem bellicam & imperatoriam cre-
deret imminere.* Adde infra 3, 8, 21. & 7, 10, 6.

3, 5, 6. *FAME ATQVE INOPIA*) Vide Gruterum discursu 52. ad ista Taciti H. 2, 32, 3. *non frumentum, siquam exercitui, nec exercitum sine copiis reti-
neri posse.*

3, 5, 7. *QUEM AVSURYM ALEXANDRO SVCCEDERE*) Maior enim moles erat, quam ut vnus subire eam posset, infra 10, 6, 37. quo loco vide.

CLASSE) Quam victis ad Granicum Persis remisit in Græciam, ficta causa quod res magnorum esset sumptuum, reuera ut suis omnem ex acie & prælio fugiendi spem adimeret, quod alii tradunt scriptores. (alias causas assignat Arrianus 1, 6, 31.) Addit Diodorus 17, 23. hoc Alexandri consilium etiam posteros esse secutos, & singillatim Agathoclem Syracusarum regem, magnam & insperatam victoriam esse consecutum. Raderus. Alexander autem ipse secutus videtur exemplum Corcyraeorum apud Thucydidem 3, 13, 22. Alia vide in notis amantissimi Soceri mei ad Iustinum 22, 6, 4. quibus similia adnotat Viridungus in Agricola Taciti 35, 5. cui adde exemplum Cæsaris apud Florum 4, 2, 82. & Ischolaï apud Polyæn. lib. 2. Sed & incunte hoc sæculo Mauritius Nassouius pari consilio remota classe, insignem victoriam peperit. Lege Thuani lib. 124. Multaque similia exempla apud Zvingeri theat. vol. 7. lib. 3. pag. 1795. quo pertinet illud Agarenorum qui ex Hispania in Cretam cum appulissent, naues incenderunt, atque sic insula sunt potiti. Zonaras in Mi-

in Michaële Balbo. Sic & oppugnante Constantinopolim Muhammede, *erant obse-
ratae urbis ianuae, quibus ad antemuralia patebat iter, ne qua fugiendi facultas militi esset,
ac propterea fortius hosti resisteret.* Æn. Siluius histor. de Europa cap. 7. Adde Frontia.
Strategem. 1, 11, 21. Fulgos. 3, 7, 24. Herod. 5, 118. Ammian. 23, 11. de Iuliano, qui pon-
tem quo aduersus Perlas transferat, sustulit.

3, 5, 8. *COMMILITONEM*) Sic ipse se vocat infra 9, 2, 28. & reuera
erat: quare ipse mox 4, 14, 6. *nec postulare se, ut fortiter capesserent praelium, ni ipse cœ-
teris fortitudinis fuisset exemplum.*

ABRUMPI) Raderus, *abrumpi*, quod non spernam, si auctoritate libri
alicuius nitatur.

3, 5, 9. *LIBERIS MEARE SPIRITVS*) Ex hoc loco restitu-
endus est ille Saxonis hist. Dan. lib. 7. de filia Olau: *At ubi sensim reddidit vigor, spiri-
tusque liberius in ea re ceperat. ubi vir doctus ad Claudianum in Rufin. 2, 110. neque-
quam legit; in ea ire. apparet enim esse Curtianam imitatiunculam; & liberius mea-
re legendum esse. Sic infra 8, 4, 12. paulatinque spiritus, quem continueras rigor, meare
libere cepit.*

OB HOC SOLVM) Alii, *ad hoc solum*: Modius utramque illam parti-
culam eliminans, *hoc solum*, sicut & infra 4, 1, 30. *hoc ipsum concurrunt*, de quo Aci-
dalius his verbis: Bene utrobique, nec ego patronus isti vulgato *ad hoc* vel *ob hoc
ipsum*. Sed si semel atque iterum formulam illam recipimus, erit eadem recipienda
pluribus etiam & geminis omnibus locis. Vt 4, 10, 22. 4, 14, 3. 4, 16, 23. 7, 2, 2. ubi
ob id ipsum. Neque tamen temere quisquam ubique delendum *ob* censuerit, quod
nec ipse, minime quidem alias timidus, fuit ausus. In Propertio quidem 4, 418. re-
peries eadem facie, *Hoc unum*:

*Ille peti Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc unum inisso non moritura die.*

Apud Plautum vero, Terentium, aliosque infinita talia per omissionem & propter,
aut similitum particularum. Acidalius. Ex quibus verbis haud possum colligere, Aci-
dalius meatem Curtii aliter interpretari, quam Raderus eam capit; nempe ex hoc
solo visum esse Alexandrum commodius se habere, quod vim morbi sentiret. nec
opus est, ut sexto casu capias pronomen *hoc*, nisi particulam *ob* expungas: & si id
facias, certe quarto potius casu accipiendum erit, ut in aliis ab Acidalio allatis exem-
plis. Ipsum autem sensum huius dicti explicare est ex verbis Senecæ epist. 6, 1. *Hoc
ipsum argumentum est in melius translatis animi, quod vitia sua quae adhuc ignorabat, vi-
det. Quibusdam agris gratulatio fit, cum se ipsi agros esse senserunt.*

3, 5, 10. *ANIMVM ATTEM ÆGRITVDO CORPORIS*) Alii,
animi autem ægritudo corpus, inter utramque lectionem non multum referre primo
aspectu cum Raderus putes; sed si sollertius expendas, melior est, quam retinimus.
nam, quæ Alexandri erat condicio, corpus eius animum affecit, non vicissim: hic
enim nullam ante molestiam senserat, quam corpus affligeretur: accepit ergo ægri-
tudinem, non dedit, quomodo apud Liniu 1, 31, 7. Hostilio regi longinquo mor-
bo implicito *fracti simul cum corpore sunt spiritus illi fœces*. Alias enim tam animi
molestitia corpus, quam huius incommodis animum affici posse in confesso est. eoq;
lusit Nero in Pætu, referente Tacito 15, 25, 6. *ignoscere se statim, ne tam promptus in
pauorem longiore sollicitudine egresceret.*

IN CILICIAM FORE) Indicem adi, voce *In*.

3, 5, 12. *TAM SUPERBAS LITTERAS*) Puto intelligi quas ad
Satrapas suos scripserat, iubens, ut *insanientem istum Philippi adolescentulum* (sic enim
eum per contemptum vocabat) *verberibus prouerbis grauius casum, indutunq; post
resse*

veste purpurea, sibi vinchum traderent, nauibusque una cum nautis submersis, omnes eius milites ad vltiora Maris rubri transportarent. Bizar. Histor. Perf. lib. 2. & Chr. Bruno in supplemento ad Curtium lib. 2. Quo tempore Darius se consanguineum Deorum vocabat. Sidonius carm. 9, 54. Cognatosque sibi Deos crepantem. Adde Otton. Frising. 2, 25.

FORTVNAM MEAM) Vide vocem *Consilium* in Indice.

TEMPORA MEA) Quorum habenda ratio, ne dubitando, & dies prolatando, magna opportunitates corrumpantur. Sallust. Catil. cap. XLIII. f. Vide Lipsii Polit. 3, 8.

3, 5, 14. **IN POTESTATE MEDENTIVM**) Nam ea una artium Imperatoribus quoque imperat, verbis Plinii 24, 1. f. quod optime declarat exemplum Coterii, qui Ludouici XI. Galliarum regis medicus fuit. de quo Cominæus lib. X.

3, 5, 16. **ARBITRABATUR**) Rectius alii, arbitrabantur, nisi quod vtrumque glossam sapit. vide supra ad 3, 4, n. vbi verbum *confuebat*, ego si quisquam librorum adstipularetur, & illud, & hoc eliminassem.

PROPTER NOUITATEM) Nec enim ita liberum est medicis, regum periculo, vt vilium caput, experimenta per mortis agere, vt loquitur Plinius 29, 1, 27. quin saepius, etiam cum abunde expleuerunt officium, ab iratis & superbis regibus, naturæ imperia suo exitio luunt. vide infra 10, 4, 32.

3, 6, 1. **SEQUITVS**) Albertus Sebifius malebat, *sequitor*: cum in nonnullis præcedat *medicos*: sed cum idem sit sensus, vocem consensu omnium receptam tenui.

FIDVS ADMODYM REGI) Sic distinxit: nec enim cum Acidalio & Radero putem opus esse copula inserta. certe non magis ea opus est hic, quam supra 3, 1, 16. Iouis templum intrat. Vehiculum &c. & 3, 4, 7. planiciem eius crebris distinguuntibus riuis. Pyramus & Cydnus inelyti annes fluunt. talia multa asyndeta in Curtio. sic infra 3, 7, 3. Esculapio &c. ideoque alteram Acidalii opinionem amplexus sum, distinctione sensum ordinari posse, nisi quod alio, quam ille, loco distinguendum vidi. Confer Tiraquelli tom. I. pag. 209. pr. 2. & 227. pr. 2.

CYSTOS SALVTIS) Non qui armis illum defenderet, sed qui sanitatis eius curam ageret, & verbis Taciti 6, 50, 3. *valetudines eius regeres*. Quales antiqutis, hodieque magnates alere consueuerunt.

3, 6, 2. **TANTAMQVE**) Malim, *totamque*.

3, 6, 3. **VICTORIAM IN EO POSITAM**) Quamquam nec manu vt solebat, exemplum facere militi, nec voce accendere posset, sola præsentia animaturus. quæ in duce magno, & qui multa virtutis suæ documenta dederit, tantum valet, vt cum eum modo vident milites hostesque, non ex præsentia eum æstiment, sed totum adesse credant, quantus vnquam animo, vigore, consilio, manu fuit. Exemplo sit apud Liuium 6, 8, 2. Camillus iam ad munera corporis senecta inuadens, quo inuadente, hostes nec vis tantum militum mouebat excitata præsentia ductis, sed quod Volsorum animis (quippe admiratione & terrore viri ex antecedentibus eius gestis, plenis) nihil terribilius erat, quam ipsius Camilli forte oblata species. sed ex recenti memoria Paulus Ciniſius, de quo Lud. Tubero in elegantibus sane comment. de temp. suis lib. 1. fugon capiunt nulla magis alia re perterriti, quam terribili specie Pauli Ciniſi in prima acie magno animo versantis, atque ad pugnam suos adhorantis: facile enim sua ille Dux præsentia, ripote multis victoriis clarus, & suis animum addere, & aduersariis formidinem incutere poterat; cum plerique eorum qui in vtroque erant exercitu, sub ipso stipendia sepius fecissent; multorumque facinorum eius, quæ quidem res ad maiestatem nominis maxime confert, testes essent. Sic de Vithero Pendragone Rossus in Britannicis:

L

Vithero